

Mednarodna regionalna razvojna konferenca in 34. Sedlarjevo srečanje

Inoviranje regionalnih
politik in praks

Zbornik prispevkov

UM, Ekonomsko-poslovna fakulteta Maribor,
16. in 17. november 2023

REGIONALNA RAZVOJNA KONFERENCA IN 34. SEDLARJEVO SREČANJE

Inoviranje regionalnih politik in praks

ZBORNİK POVZETKOV

Srečanje organizira Regionalna razvojna agencija za Podravje v sodelovanju z Društvom urbanistov in prostorskih planerjev Slovenije – DUPPS, Ekonomsko-poslovno fakulteto Univerze v Mariboru, ter Urbanističnim Inštitutom RS

Maribor, 16. in 17. november 2023

Sofinancer 34. Sedlarjevega srečanja:

Ministrstvo za kulturo RS

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Soorganizator mednarodne regionalne razvojne konference:

Regionalna razvojna agencija za Podravje -
Maribor

Društvo urbanistov in prostorskih planerjev
Slovenije

Ekonomsko poslovna fakulteta, Univerza v
Mariboru

Univerza v Mariboru

Ekonomsko-poslovna fakulteta

Sponzor publikacije Urbani izziv/ strokovna številka – Zbornik 34. Sedlarjevega srečanja:

Urbanistični Inštitut RS

Oblikovanje naslovnice:

Rima Jaki

Redakcija publikacije:

Alma Zavodnik Lamovšek

Amna Potočnik

Tehnični uredniki zbornika:

Sara Golčman

Alma Zavodnik Lamovšek

Tisk:

Infokart d.o.o.

Naklada: 100 izvodov

Programski odbor:

- Hugo Filipe de Brito Barros, Univerza Algarve, CRIA, direktor (PT)
- Prof. dr. Melika Husić-Mehmedović, Univerza v Sarjevu, Ekonomska fakulteta (BiH)
- Redni prof. dr. Franc Janžekovič, Univerza v Mariboru, Fakulteta za naravoslovje in matematiko (SI)
- dr. Samo Peter Medved, Mestna občina Maribor, podžupan
- prof. dr. Borut Milfelner, Univerza v Mariboru, Ekonomsko-poslovna fakulteta
- prof. Emer. Ddr Matjaž Mulej, Univerza v Mariboru, Ekonomsko-poslovna fakulteta in IRDO – Inštitut za razvoj družbene odgovornosti
- prof. dr. Karmen Pažek, Univerza v Mariboru, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede
- Esteban Pelayo, direktor, Znanstveni park Alicante (ES)
- dr. Amna Potočnik, Regionalna razvojna agencija za Podravje-Maribor, podpredsednica programskega odbora
- prof. Emer. dr. Danijel Rebolj, Univerza v Mariboru, Fakulteta za gradbeništvo, prometno inženirstvo in arhitekturo
- Lucila Castro Rovillard, Fundacija FUNDECYT Znanstveni in tehnološki park Ekstremadure
- Uroš Rozman, Regionalna razvojna agencija za Koroško
- doc. dr. Vanja Skalicky Klemenčič, Univerza v Mariboru, Fakulteta za gradbeništvo, prometno inženirstvo in arhitekturo
- prof. dr. Simona Šarotar Žižek, Univerza v Mariboru, Ekonomsko-poslovna fakulteta, podpredsednica Programskega odbora
- prof. dr. Igor Vrečko, Univerza v Mariboru, Ekonomsko-poslovna fakulteta
- doc. dr. Alma Zavodnik Lamovšek, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo, predsednica programskega odbora
- prof. dr. Ralitsa Zhekova, RAPIV, direktorica in Varna Free University.

Organizacijski odbor :

- dr. Amna Potočnik, RRA Podravje - Maribor
- mag. Danijela Kocuvan, RRA Podravje - Maribor
- Rania Šraj Ayache, RRA Podravje - Maribor
- Mateja Krampač, RRA Podravje - Maribor
- Brina Novak, RRA Podravje - Maribor
- mag. Božidar Pučnik, RRA Podravje - Maribor
- dr. Alma Zavodnik Lamovšek, DUPPS

Avtorji sami odgovarjajo za jezikovno pravilnost besedila.

Povzetki prispevkov se lahko razlikujejo od povzetkov, ki bodo objavljeni v zborniku prispevkov v posebni številki urbanega izziva (<https://www.urbanizziv.si/sl-si/>).

VSEBINA

VABLJENI PREDAVANJI	15
PLENARNA PREDAVANJA.....	19
SEKCIJA I (1. dan) Regionalni razvoj v Sloveniji	25
SEKCIJA II (1. dan) Regije in odpornost na podnebne spremembe in energetska krizo	31
SEKCIJA III (1. dan) Industrija, pametna specializacija in človeški viri kot dejavniki regionalnega razvoja	37
SEKCIJA I (2. dan) Promet in trajnostni regionalni razvoj.....	43
SEKCIJA II (2. dan) Mobilnost in različne skupine uporabnikov.....	51

INOVIRANJE REGIONALNIH POLITIK IN PRAKS

Spoštovani,

Na letošnji regionalni konferenci in hkrati že 34. Sedlarjevem srečanju bo obravnavana vedno aktualna tema (pre)oblikovanja regionalne politike in prakse z ustvarjanjem raznolikosti pristopov, rešitev in politik, ki koristijo regijam in njihovim prebivalcem.

Namen konference je odpreti široko razpravo o izzivih, s katerimi se sooča regionalni razvoj v Evropski uniji in zunaj nje s posebnim poudarkom na vse večjih regionalnih razlikah na področju gospodarskega razvoja, socialne kohezije, varstva okolja in institucionalnega sodelovanja. Konferenca se osredotoča na vključevanje regionalnih potreb v oblikovanje prihodnjih politik in instrumentov, namenjena pa je tako oblikovalcem regionalne politike kot tudi strokovnjakom iz prakse, zato vabimo akademike, raziskovalce, svetovalce, predstavnike industrije, političnih in drugih organizacij, visokošolskih institucij, študente in zainteresirane posameznike, da predložijo konferenčne prispevke.

S prispevki na konferenci naslavljammo naslednje teme:

I. Razmislek o regionalni politiki

- Pojmovanje regij.
- Modeli in pristopi upravljanja regij, funkcionalnih mestnih območij in mestnih območij.
- Sistemski in drugi pristopi k vzpostavljanju regionalnih struktur, razumevanju narodov, regij, mest in njihovih prebivalcev.
- Obseg in področja regionalnih neenakosti (npr. dohodkovnih, zdravstvenih, izobraževalnih) in politik za njihovo odpravo (vključno s prostorskim pristopom in pametno specializacijo).
- Študije primerov uspešnih razvojnih regij in regionalnih pomoči.

II. Spremljanje in vrednotenje regionalnega razvoja

- Spremljanje in vrednotenje regionalnega napredka in razvojnih politik, programov, projektov in drugih pobud.
- Trajnost regionalnih projektov in programov.
- Učinki regionalnih razvojnih politik in zagotavljanje trajnosti.
- Viabilnost regij.
- Učinek makroekonomskih politik na cilje in prakso regionalne politike.
- Razpoložljivost podatkov in kazalnikov za spremljanje regionalnega napredka.
- Eksperimentalno oblikovanje politik.

III. Prostorsko načrtovanje, mobilnost in zelena rast

- Prostorsko načrtovanje in regionalni razvoj.
- Vloga in učinkovitost lokalnih in regionalnih deležnikov (npr. lokalnih skupnosti, regionalnih razvojnih agencij, univerz in podjetij) pri določanju regionalne politike.
- Javne naložbe za obravnavanje regionalnih neenakosti, megatrendov in prihodnjega razvoja.
- Konvergenca ali ločitev ciljev regionalne in industrijske politike?

- Spremljanje rabe prostora v mestih in regijah z uporabo naprednih tehnologij.
- Vpliv prostorskega načrtovanja na obvladovanje podnebnih sprememb.
- Mobilnost v mestih in regijah.
- Mestna in regionalna stanovanjska politika.
- Vloga regionalnega in mestnega prebivalstva pri varovanju narave v urbanem/regionalnem razvoju.
- Vpliv urbanizacije in industrije na naravno okolje.

IV. Socialna vključenost

- Socialne politike na mestni in/ali regionalni ravni: pristopi, osredotočeni na uporabnika.
- Družbena odgovornost in sodobna etika v lokalni demokraciji.
- Upoštevanje in krepitev družbene odgovornosti in inovacij.
- Gospodarstvo brezplačne oskrbe, razlike med mestnimi in podeželskimi območji.
- Podjetništvo in determinante spola.
- Zdravje v regijah.
- Staranje prebivalstva in delovne sile.
- Mladi in njihovi izzivi (vključno z migracijami) v okviru mestnih in regionalnih razsežnosti.
- Spreminjanje vzorcev regionalnega in mestnega vedenja prebivalcev in obiskovalcev.

V. Tehnološki napredek v regionalni politiki

- Razvojni potenciali pametnih mest in regij.
- Umetna inteligenca in velepodatki (Big Data) v regionalnem in urbanističnem načrtovanju.
- Krožno gospodarstvo v regijah in mestih.
- Industrija 4.0 in naprej ter vplivi na mesta in regije.
- Potenciali človeških virov: mobilnost, odpornost in kompetence delovne sile.
- Strategije tujih neposrednih naložb za regije in mesta.
- Internacionalizacija mikro, malih in srednje velikih podjetij.
- Atraktivnost mest in regij.
- Podjetništvo na podeželju.
- Učinki turizma na trajnostni razvoj.

Veseli smo odziva avtorjev ter številnih prispevkov, ki so predstavljeni tako na plenarnem delu konference, kot tudi v vzporednih sekcijah. Organizirani sta tudi dve vabljeni predavanji in okrogla miza tako, da lahko rečemo, da je program pester in bogat.

Organizacijski in programski odbor

Regionalne razvojne konference in 34. Sedlarjevega srečanja

PROGRAM

Četrtek, 16. 11. 2023

9.30 *Prihod in prijava udeležencev v avli fakultete*

10.30 **UVODNI NAGOVORI IN POZDRAVI** (PREDAVALNICA P 1.4)

Moderatorka: **Rania Šraj Ayache**

Karmen Razlag, v. d. direktorja RRA Podravje - Maribor

dr. Alma Zavodnik Lamovšek, predsednica DUPPS

dr. Igor Bizjak, direktor Urbanističnega inštituta RS

dr. Polona Tominc, dekanica Ekonomsko-poslovne fakultete Univerze v Mariboru

11.00 **PLENARNA PREDAVANJA: SLOVENSKO REGIONALNO PROSTORSKO NAČRTOVANJE NA PRAGU NOVE DOBE**

Moderatorka: **dr. Alma Zavodnik Lamovšek**

mag. Aša Rogelj, dr. Robert drobnič

REGIONALNO RAZVOJNO NAČRTOVANJE V SLOVENIJI

11.45 **Valentina Lavrenčič, Blaž Barborič**

NA PRAGU PRVE GENERACIJE REGIONALNIH PROSTORSKIH PLANOV

Simon Koblar, Andrej Gulič, Boštjan Cotič, Damjana Gantar, Barbara Mušič, Igor Bizjak

RAZVOJNE REGIJE: ANALIZA STANJA IN RAZVOJNIH POTREB

Leon Kobetič, Maja Šinigoj

KOLIKO STANE REGIONALNI PROSTORSKI PLAN?

Daniela Dvornik Perhavec

ODNOS DO PROSTORA IN PRESOJANJE SODELOVANJA UDELEŽENCEV

Georgi Bangiev, dr. Marjan Čeh, mag. Tomaž Černe, Ajda Kafol Stojanović, dr. Anka Lisec,

mag. Ines Lupše, dr. Janez Šušteršič, dr. Jernej Tekavec

KAKŠNA JE POT DO PONOVNE UPORABE PROSTORA?

KRATKA RAZPRAVA

13.00 *Mreženje udeležencev ob kosilu*

14.30 PREDSTAVITVE PRISPELJIH PRISPEVKOV V TREH VZPOREDNIH SEKCIJAH

SEKCIJA 1 Predavalnica P 1.4	SEKCIJA 2 Predavalnica P 1.5	SEKCIJA 3 Predavalnica P 0.3
REGIONALNI RAZVOJ V SLOVENIJI	REGIJE IN ODPORNOST NA PODNEBNE SPREMEMBE IN ENERGETSKO KRIZO	INDUSTRIJA, PAMETNA SPECIALIZACIJA IN ČLOVEŠKI VIRI KOT DEJAVNIKI REGIONALNEGA RAZVOJA
Moderatorica: Mateja Krampač	Moderator: Boris Keuc	Moderator: dr. Igor Perko
Karmen Sonjak in Uroš Rozman DOGOVOR ZA RAZVOJ REGIJ	Jože Kos Grabar, Klemen R. Bizjak, Žan Plevnik VSEBINSKA IN ORGANIZACIJSKA ZASNOVA PODNEBNO NEVTRALNE IN TRAJNOSTNE RAZVOJNE PREENOBRAZBE REGIONALNE SKUPNOSTI OBČIN	dr. Damjan Kavaš KONCEPT PAMETNE REGIJE KOT TEMELJ PRIPRAVE REGIONALNE INOVACIJSKE STRATEGIJE
dr. Simon Kušar RAZVOJNA DINAMIKA REGIJ V SLOVENIJI PO LETU 1971	ddr. Ana Vovk PRILAGAJANJE MEST NA PODNEBNE SPREMEMBE Z MODRO-ZELENO INFRASTRUKTURO IN EKOREMEDIACIJO	dr. Simona Šarotar Žižek, Robert Škert MENTORIRANJE KOT ORODJE ZA IZBOLJŠANJE MEDGENERACIJSKEGA SODELOVANJA V ORGANIZACIJAH
mag. Monika Kirbiš Rojs, dr. Vito Bobek, dr. Tatjana Horvat PREDLOGI ZA OBLIKOVANJE OPTIMALNEGA MODELA REGIONALNEGA RAZVOJA V SLOVENIJI	Tadej Bevk, Tomaž Pipan, Maja Debevc, Mojca Golobič SODELOVALNO USTVARJANJE PROSTORSKE VIZIJE REGIONALNEGA ENERGETSKEGA PREHODA	Boris Pukšič INTERNACIONALIZACIJA MIKRO, MALIH IN SREDNJE VELIKIH PODJETIJ NA PRIMERU POSLOVNE CONE V INSBROCKU V AVSTRIJI IN POSLOVNE CONE TEZNO V MARIBORU
dr. Aleš Mlakar, Jana Kozamernik, Damjana Gantar KRAJINA V REGIONALNEM PROSTORSKEM NAČRTOVANJU	Aleš Janžovnik, Dušan Blatnik ZMANJŠEVANJE VPLIVOV GRADNJE VODNOGOSPODARSKIH IN HIDROENERGETSKIH OBJEKTOV NA NARAVNO OKOLJE NA PRIMERU IZGRADNJE ZADNIH TREH ELEKTRARN V VERIGI ELEKTRARN NA SPODNJI SAVI	mag. Božidar Pučnik TRANSFORMACIJA KOVINSKO-PREDELOVANE INDUSTRIJE V PODRAVJU
dr. Amna Potočnik, ddr. Matjaž Mulej RAZMISLEK O REGIONALNEM NAPREDKU Z UMEŠČANJEM KONČNEGA UPORABNIKA V REGIONALNO NAČRTOVANJE	Kratka razprava	Kratka razprava
Kratka razprava	Kratka razprava	Kratka razprava

15.45 *Kratek odmor s kavo*

16.00 **OKROGLA MIZA: ZAKAJ RAZVOJ REGIJ BREZ PROSTORSKEGA NAČRTOVANJA NI MOŽEN**

Moderator: **dr. Janez Nared**

RAZPRAVLJAVCI OKROGLE MIZE:

mag. Jelka Hudoklin, Acer d.o.o.

dr. Vladimir Prebilič, Občina Kočevje

mag. Matej Gojčič, RRA LUR

mag. Lenča Humerca Šolar, MNVP

dr. Simon Kušar, UL FF, Oddelek za geografijo

17.30 **ZAKLJUČEK PRVEGA DNE**

Moderatorica: **dr. Alma Zavodnik Lamovšek**

19.00 *Večerja z druženjem*

Petek, 17. 11. 2023

9.00 *Prihod in prijava udeležencev*

9.30 **UVODNI NAGOVORI IN POZDRAVI** (PREDAVALNICA P 1.4)

Moderatorica: **Rania Šraj Ayache**

dr. Aleksander Jevšek, minister; Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj

Špela Spanžel, generalna direktorica; Direktorat za kulturno dediščino, Ministrstvo za kulturo

10.15 **PLENARNO PREDAVANJE DINAMIČNI MODEL VZPOSTAVITVE IN UPRAVLJANJA (SLOVESKIH) REGIJ**

Akademik prof. ddr. Milan Krajnc

11.00 *Mreženje udeležencev ob kavi in prigrizku*

11.30 PREDSTAVITVE PRISPELNIH PRISPEVKOV V DVEH VZPOREDNIH SEKCIJAH

<p style="text-align: center;">SEKCIJA 1 Predavalnica P 1.4</p> <p style="text-align: center;">PROMET IN TRAJNOSTNI REGIONALNI RAZVOJ</p> <p style="text-align: center;">Moderator: dr. Danijel Rebolj</p> <p>dr. Janez Nared, ZRC SAZU PROMETNI KORIDORJI IN VOZLIŠČA KOT PODLAGA POLICENTRIČNEMU RAZVOJU SLOVENIJE</p> <p>Mateja Krampač, Uroš Rozman REGIJSKI MOBILNOSTNI CENTER</p> <p>Milan Zdravko Kovač, Peter Kerševan LJUBLJANSKO ŽELEZNIŠKO VOZLIŠČE IN POTNIŠKI CENTER LJUBLJANA</p> <p>mag. Borut Jurišič DEMOGRAFIJA IN MIGRACIJSKI TRENDI</p> <p>Uroš Rozman PLOVNOST NA REKI DRAVI</p> <p>Kratka razprava</p>	<p style="text-align: center;">SEKCIJA 2 Predavalnica P 1.5</p> <p style="text-align: center;">MOBILNOST IN RAZLIČNE SKUPINE UPORABNIKOV</p> <p style="text-align: center;">Moderator: Gregor Steklačič</p> <p>Uroš Kramar, Tina Cvahte Ojsteršek ALI IMA CELOSTNA PROMETNA STARTEGIJA POZITIVNI UČINEK NA PROMETNO VARNOST V OBČINAH?</p> <p>Sergej Hiti, Klemen Milovanović, Janja Solomun, dr. Bernarda Bevc Šekoranja, Matej Gojčič MREŽA P&R ZBIRNIH SREDIŠČ LUR – ZGODBA O USPEHU?</p> <p>dr. Naja Marot, dr. Dejan Cigale, dr. Barbara Lampič, Lea Rebernik, Jana Sitar, Nina Stubičar PROSTORSKA RAZPOREDITEV REKREACIJSKE INFRASTRUKTURE V SLOVENIJI TER NJENA PROSTOČASNA IN TURISTIČNA VLOGA</p> <p>mag. Jožica Lazar, Diana Golob Mrak, Andreja Trojar Lapanja, Maja Šinigoj REGIONALNA POT DO KOLESARSKE MREŽE</p> <p>Jani Demšar PODATKOVNI MODEL KOT PODPORA ZA MOBILNOST RAZLIČNO OVIRANIM OSEBAM</p> <p>Kratka razprava</p>
---	---

13.00 VODENA RAZPRAVA IN OBLIKOVANJE ZAKLJUČKOV DVODNEVNE KONFERENCE IN 34. SEDLARJEVEGA SREČANJA

Moderatorica: **dr. Alma Zavodnik Lamovšek**

VABLJENI PREDAVANJI

mag. Aša Rogelj, dr. Robert Drobnič

Regionalno razvojno načrtovanje v Sloveniji

Razvojno načrtovanje na področju regionalnega razvoja ima bogato zgodovino. Za načrtovanje regionalne politike so pristojne država in občine. Pred leti so se izoblikovale pravne podlage v Zakonu o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja, ki v primeru posledic gospodarskih kriz, omogočajo hitrejše naslavljanje razvojnih problemov na določenem območju in sicer programsko, brez potrebe po pripravi posebnih razvojnih zakonov za posamezna območja.

Predvsem za ostala področja razvojnega načrtovanja pa ostaja še mnogo odprtih izzivov, ki jih lahko učinkovito naslovimo le z aktivnim sodelovanjem z resorji, ki naslavlajo svoje razvojne politike samostojno, pa niso med seboj usklajene v prostoru. Slednje je še toliko bolj pomembno v času zelenega in digitalnega prehoda ter demografskih izzivov. Razmere v svetu (energetska kriza, podnebne spremembe, vojna žarišča) nas silijo, da se regionalnemu razvojnemu načrtovanju posvetimo z bolj dodelanim strateškim pristopom, z aktivnejšim vključevanjem deležnikov in različnih virov financiranja.

Izziv regionalnega razvojnega načrtovanja predstavlja ocenjena vrednost 12 Regionalnih razvojnih programov za 2021-2027, ki presegajo 20 milijard EUR, medtem ko glavni vir financiranja regionalnega razvoja v enakem obdobju, to so evropska kohezijska sredstva, predstavljajo le slabo šestino potreb. Tudi zato je izrazito pomembno, da pri načrtovanju razvoja regij v večji meri zasledujemo endogeni razvojni potencial regij in regije spodbudimo k izbiri regionalnih projektov na podlagi njihovih lastnih primerjalnih prednosti. Premik k odpravljanju razvojnih razlik predstavlja usmerjanje razvojnih sredstev v za regijo najpomembnejše razvojne projekte.

ddr. Milan Krajnc

Dinamični model vzpostavitve in upravljanja (slovenskih) regij

Na osnovi večletnih izkušenj na področju svetovanja srednjemu in vrhnjemu menedžmentu, razumevanja fizikalnih zakonitosti in poznavanja znanstvenih metod s področja obvladovanja procesov, informacij in zaposlenih smo kot pomoč podjetjem oziroma organizacijam razvili dinamični model vodenja, ki omogoča nevsiljiv način uvajanja sprememb v sistem. Kako torej iz razvojnih regij z birokratsko togimi pravili in okornimi strukturami vzpostaviti uspešne in učinkovite regije, ne da bi pri prehodu iz enega načina dela na drugega povzročili šok in zastoje v ustaljenih regionalnih procesih? Z dinamičnim modelom vodenja v razvojne regije lahko vnesemo spremembe na način, ki bo sprejemljiv za deležnike z nacionalne in lokalne ravni, predvsem pa za (regionalne) prebivalce. Za oblikovanje regij, ki bodo spodbujale regionalne potenciale različnih deležnikov, tako javnih, zasebnih kot nevladnih, moramo omogočiti mehak prehod, ki smo ga zasnovali v sedmih korakih, ki omogočajo tudi odpravljanje ukoreninjenih vedenjskih vzorcev, travm iz preteklosti itd.

Z dinamičnim modelom vzpostavljamo organizacijsko, pravno in kadrovsko strukturo, ki se je sposobna prilagajati zunanjim izzivom in hkrati odzivati na notranjo regionalno dinamiko. Strateško upravljanje regionalnih sistemov zato mora postati dinamično, prilagodljivo in odzivno, predvsem pa z jasno definiranimi merili uspešnosti in učinkovitosti in transparentno komunikacijo med deležniki regionalnega sistema. Zato uvajamo regionalni pretres oziroma analizo obstoječega stanja, umirjanje in ozaveščanje, čiščenje vzorcev, postavljanje regionalnega poslanstva, opuščanje preteklih in nekoristnih navad, uvajanje celostnih sprememb na podlagi strateškega regionalnega razmisleka in vse do systemskega odzivanja na spremembe kot sedem korakov preoblikovanja slovenskih razvojnih regij v dinamične razvojne regije po meri prebivalcev.

PLENARNA PREDAVANJA

Valentina Lavrenčič, Blaž Barborič

Na pragu prve generacije regionalnih prostorskih planov

V Sloveniji smo že leta 2017 z Zakonom o urejanju prostora (Uradni list, št. 61/17; ZUreP-2) uvedli regionalno prostorsko načrtovanje kot strateško, v letu 2023 pa smo v državi začeli proces priprave prve generacije regionalnih prostorskih planov (RPP). Poudarek je na povezovanju prostorskega načrtovanja z razvojnim načrtovanjem na regionalni ravni, saj mora biti cilj in namen procesa trajnostni razvoj in celovit pristop k urejanju prostora.

Strateško prostorsko načrtovanje se razlikuje od izvedbenega prostorskega načrtovanja. Ob povezovanju različnih vidikov želimo optimizirati celovit pristop na območju razvojne regije, da se doseže skladen, uravnotežen in racionalen razvoj. Podpiramo participativni pristop, s katerim razvojne izzive, s katerimi se soočajo država in občine, lažje rešimo v sodelovanju in dogovarjanju, tj. v partnerskem odnosu med administrativnimi ravni na območju razvojne regije. Zato pri pripravi RPP želimo aktivnejšo vlogo resorjev, občin in drugih deležnikov ter enakovreden dialog.

Razvojne regije morajo pripraviti in sprejeti RPP do konca leta 2026. Sprejeti RPP bodo v pomoč pri pripravi regionalnih razvojnih programov za naslednje programsko obdobje. Ker želimo primerljive RPP, izdelane na enak, primerljiv način na podlagi enotne uporabe ustreznih razpoložljivih podatkov, bo proces prve generacije RPP potekal v vseh regijah v državi sočasno in na enoten način.

Simon Koblar, Andrej Gulič, Boštjan Cotič, Damjana Gantar, Barbara Mušič, Igor Bizjak

Razvojne regije: analiza stanja in razvojnih potreb

Pred izdelavo regionalnih prostorskih planov je v skladu z zakonom o urejanju prostora (ZUreP-3) potrebno izdelati tudi tri obvezne strokovne podlage. Poleg krajinske in urbanistične zasnove tudi strokovno podlago, ki na podlagi analize stanja v prostoru in razvojnih potreb določi usmeritve za razvoj poselitve, razvoj v krajini in gospodarske javne infrastrukture. Rezultati slednje so predstavljeni v prispevku. Strokovna podlaga se izdeluje za vseh 12 razvojnih regij, s čimer se vsem regijam zagotovi strokovno podlago izdelano po enotni metodologiji in nivojem podrobnosti, ki bo ustrezal potrebam izdelave regionalnih prostorskih planov. Tak pristop omogoča tudi širši pogled preko meja posamezne regije, saj določene problematike in prostorske ureditve zadevajo več kot eno regijo. V prispevku predstavljamo rezultat prvega in drugega sklopa priprave strokovnih podlag in sicer analizo stanja v prostoru ter analizo razvojnih potreb. Analizo stanja v prostoru bomo naredili na podlagi razpoložljivih prostorskih podatkov in strokovnih podlag. Pri opredelitvi razvojnih potreb se bomo oprli predvsem na veljavne regionalne razvojne programe. V zaključni fazi priprave strokovnih podlag bomo na podlagi analize stanja in razvojnih potreb pripravili usmeritve za razvoj poselitve, razvoj v krajini in gospodarske javne infrastrukture.

Leon Kobetič, Maja Šinigoj

Koliko stane regionalni prostorski plan?

Prispevek poudarja izjemen pomen priprave novih regionalnih prostorskih planov (RPP) kot ključnih manjkajočih prostorskih aktov v Republiki Sloveniji ter hkrati opozarja na stroške priprave RPP za pripravo vsebin RPP ter za proces usklajevanja RPP.

Pomanjkanje oziroma izostanek regionalnega prostorskega planiranja predstavlja enega večjih razvojnih problemov Slovenije. Ključna naloga RPP bo prostorska razmestitev tistih razvojnih teženj in predlogov na regionalni ravni, ki jih do sedaj ni bilo mogoče uskladiti niti z državnimi niti z lokalnim prostorskim načrtovanjem.

Poleg ustrezne priprave vsebin RPP bo za uspeh projekta ključen dobro voden proces priprave in usklajevanja RPP. Ne glede na utemeljenost razvojnih potreb je ob vsakem razvojnem predlogu pričakovati tudi utemeljeno nasprotovanje različnih deležnikov, bodisi zaradi konflikta z veljavnimi prostorskimi pravnimi režimi, drugimi nasprotujočimi si razvojnimi interesi ali zaradi nasprotovanja zainteresirane javnosti.

Priprava RPP bo lahko kvalitetno izvedena le v primeru, če bodo za proces priprave in usklajevanja zagotovljeni ustrezni finančni viri. Prispevek glede na izkušnje s pripravo drugih prostorskih aktov, strukturira stroške za vsebinski del priprave strokovnih podlag RPP v posameznih fazah postopka ter za usklajevanje RPP skozi faze in različne oblike sodelovanja med deležniki.

Daniela Dvornik Perhavec

Odnos do prostora in presojanje sodelovanja udeležencev

Namen urejanja prostora je spodbujanje trajnostnega prostorskega razvoja. Trajnostni prostorski razvoj pomeni, da izmed možnosti za razvoj izberemo tisto, ki je za uresničevanje interesov, ohranjanja kakovostnega življenjskega prostora in drugih varstvenih ukrepov, najboljša. Cilj je, da odločitve glede urejanja prostora temeljijo na strokovnih standardih in dognanjih z vključitvijo analiz o lastnostih in zmogljivostih prostora, interdisciplinarne zastopanosti strokovnjakov za področja, ki so predmet obravnave. Usklajevanje interesov naj bi potekalo z odgovornim sodelovanjem med udeleženci, med razvojnimi in varstvenimi javnimi interesi ter med državo in občinami. Ob tem je dovoljen zasebni interes, pri čemer ima ob morebitnem konfliktu javni interes prednost pred zasebnim.

Kdaj in kako so posamezniki pripravljeni sodelovati, že vrsto let proučujejo t. i. družbeni fiziki, ki s pomočjo teorije iger proučujejo, ali zakonitosti, ki veljajo v fiziki, veljajo tudi v družbenih pojavih. V praktičnem kontekstu je za razumevanje različnih strani, vpletenih v spremembe prostorske namenske rabe, treba zaobjeti širšo, sistemsko sliko.

Za razumevanje širše, sistemske slike smo izvedli anketo, sestavljeno iz dveh delov. Prvi del se je nanašal na temo sodelovanja v projektih spremembe prostorske rabe ali spremembe namembnosti objektov, drugi del pa na pojmovanje prostora kot javne dobrine. V anketi je sodelovalo preko 500 strokovnjakov (predvsem gradbeništva, arhitekture, strojništva), ki lahko nastopajo tako v vlogi zunanjega udeleženca ali vodje projekta ali investitorja.

V članku smo analizirali odgovore na zastavljena vprašanja ter v zaključku podali usmeritve za uspešnejše sodelovanje vseh deležnikov.

Georgi Bangiev, dr. Marjan Čeh, mag. Tomaž Černe, Ajda Kafol Stojanović, dr. Anka Lisec, mag. Ines Lupše, dr. Janez Šušteršič, dr. Jernej Tekavec

Kakšna je pot do ponovne uporabe prostora?

Svet in Evropa se zavedata negativnih trendov, ki spremljajo globalizacijo. Eden od njih je obremenjevanje okolja zaradi graditve in vedno večja pozidava tal. Ključni pristop pri omejevanju pozidave tal ter s tem ohranjanju potenciala tal za rastlinsko pridelavo in zelene površine je ponovna uporaba že pozidanih območij. Slovenija se zaveda pomembnosti prostora kot omejenega naravnega vira, zato je kot številne druge evropske države, cilje zmanjšanja neto letne rasti pozidanih zemljišč vključila v državne strategije in programe. Smiselno je, da tovrstne cilje naslovijo tudi strateški dokumenti na regionalni ravni. Na regionalni ravni se lahko tudi izvajajo številni ukrepi, ki prispevajo k zmanjšanju neto letne rasti pozidanih zemljišč.

Namen prispevka je predstaviti možne ukrepe za doseganje ničelne rasti pozidanih zemljišč s ponovno uporabo pozidanih in razvrednotenih zemljišč ter stavb. Ukrepi bodo prispevali h krožnemu gospodarjenju s prostorom, torej trajnostnemu procesu ponovne uporabe stavb in zemljišč. Ukrepi se bodo izvajali na različnih ravneh: državni, regionalni ter lokalni ravni. Poseben poudarek bo na možnih ukrepih zemljiške politike, vključno s finančnimi mehanizmi, ter na pomenu prostorsko-podatkovno podprtega odločanja za usmerjanje in izvajanje teh ukrepov.

SEKCIJA I (1. dan)

Regionalni razvoj v Sloveniji

Uroš Rozman, Karmen Sonjak

Dogovor za razvoj regij

Dogovor za razvoj regij (DRR) je inštrument regionalne politike po Zakonu o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja in je dvostranski izvedbeni akt, s katerim uresničujemo Regionalni razvojni program (RRP) tako, da se v teoriji določijo ključni regijski in sektorski projekti za premagovanje razvojnih ovir v regiji ter viri financiranja. Žal v praksi mehanizem ne podpira zgolj ključnih regijskih projektov temveč zasleduje zgolj cilje evropske kohezijske politike ter cilje države in posledično velikokrat ne sledi prioritetam posameznih razvojnih regij, ki se velikokrat precej razlikujejo med seboj.

Sredstva, ki so namenjena mehanizmu DRR so se v perspektivi 2014–2020 in 2021–2027 prerazporedile znotraj ciljev posameznih resornih ministrstev, ki ta denar (napačno) prepoznajo kot lastna sredstva. Posledično se velikokrat tudi namen njihove porabe podredi njihovim interesom in ne interesom regije. Rešitev nastale situacije vidimo v zadržanju sredstev DRR na Ministrstvu za kohezijo in regionalni razvoj, ki bi porabo teh sredstev dogovorila skupaj z kohezijskima in razvojnimi regijami. Ob tem bi še vedno sledili osnovnim ciljem Operativnega programa, vendar bi moralo biti na voljo več specifičnih ciljev porabe. Ključno je prepoznavanje pomena RRP, ki jasno opredeli regijske prioritete in bi tako moral postati pomembnejše izhodišče za določitev upravičenih projektov.

S spremenjenim pristopom bi lahko bolje sledili potrebam regij in posledično močnejše vplivali na razvojne kazalnike regije, kar je osnovni cilj inštrumenta. Ob tem pa bi lahko poleg evropskih sredstev mehanizmu namenili večji delež nacionalnih sredstev, s čimer bi se pripravili na obdobje, ko evropskih sredstev več ne bo v takšnem deležu kot danes.

dr. Simon Kušar

Razvojna dinamika regij v Sloveniji po letu 1971

Eden od pglavitnih ciljev regionalne politike v Sloveniji vse od njenega začetka v letu 1971 je zmanjševanje razvojnih razlik med regijami. Sistematičnih analiz razvojnih razmerij med regijami skozi celotno obdobje izvajanja regionalne politike v Sloveniji ni veliko. Zato bomo v prispevku obstoječe raziskave dopolnili s podrobnejšim pregledom spreminjanja razvojnega položaja današnjih statističnih regij neodvisno od sprememb na republiški oziroma državni ravni.

Za analizo potrebne podatke bomo preračunali na enotno prostorsko enoto, to je današnje statistične regije. Njihovo razvojno dinamiko bomo v daljšem časovnem obdobju prikazali z uporabo relativnih števil (indeksi, odstotki) ter rangiranjem statističnih regij.

Kušar (2021) analizira skupno razvojno dinamiko statističnih regij v Sloveniji, ne prikazuje pa dejanskega razvojnega napredka posameznih regij. Ugotovili bomo, katere statistične regije so med letoma 1971 in 1990 razvojno najbolj napredovale ter primerjali njihov razvoj z razvojno dinamiko statističnih regij v Sloveniji po letu 2000.

Z uporabo relativnih števil smo že preverili, katere statistične regije so bile najbolj oziroma najmanj razvite, kakšna so bila razmerja med najbolj in najmanj razvito statistično regijo ter s pomočjo sinteznih meril ocenili spreminjanje skupne stopnje regionalnih razlik v Sloveniji. Ugotovili smo, da so se razvojne razlike med statističnimi regijami do leta 1990 zmanjševale, v obdobju po letu 2000 pa ponovno povečevale (Kušar 2021). Prispevek bo s podrobnejšo analizo razvojnega položaja statističnih regij celoviteje naslovil vprašanje spreminjanja regionalnega razvoja v Sloveniji.

mag. Monika Kirbiš Rojs, prof. dr. Vito Bobek, izr. prof. dr. Tatjana Horvat

Pristopi za oblikovanje optimalnega modela regionalnega razvoja v Sloveniji

Evropska sredstva imajo izjemno pozitivno vlogo, tudi pri premagovanju posledic kriz, kot je pandemija covida-19 in energetska kriza. Evropska komisija je na zadnjo krizo odreagirala hitro in z izdatno finančno pomočjo do leta 2029, ki je zaradi uvedbe novega mehanizma za okrevanje in odpornost za Slovenijo skoraj dvakrat višja kot je bila v programskem obdobju 2014-2020. Zaradi kriznih situacij se je spremenilo tudi razmišljanje o prihodnosti kohezijske politike in države članice so bile dobesedno prisiljene, da so začele resno snovati reforme na ključnih razvojnih področjih. Evropska komisija pa je oblikovala zakonodajni okvir, ki omogoča vedno več poenostavitev in fleksibilnosti pri izvajanju projektov.

Članek je osredotočen na kohezijsko politiko kot najpomembnejšo politiko EU za spodbujanje večje solidarnosti in s tem zmanjševanja regionalnih razvojnih razlik. Podani so predlogi za izboljšave v sistemu kohezijske politike v Sloveniji, s poudarkom na strateškem načrtovanju, institucionalnem okviru in administrativni sposobnosti za upravljanje sredstev. Predlogi in priporočila so realni in vsebinsko oblikovani na način, da jih lahko uporabi Vlada Republike Slovenije oz. politični odločevalci.

dr. Aleš Mlakar, Jana Kozamernik, Damjana Gantar

Krajina v regionalnem prostorskem načrtovanju

Zakon o urejanju prostora (Zurep-3, 2021) določa, da regionalni prostorski plan vsebuje usmeritve za prostorski razvoj regije, predvsem usmeritve za razvoj poselitve, razvoj gospodarske javne infrastrukture in urejanje krajine s poudarkom na ohranjanju krajinske identitete. Kot obvezno za njegovo pripravo določa strokovno podlago, v kateri se na podlagi analize stanja v prostoru in razvojnih potreb določijo usmeritve za razvoj poselitve, razvoja v krajini in gospodarske javne infrastrukture. Zakon določa tudi izdelavo krajinske zasnove kot obvezne strokovne podlage za posamezna krajinsko zaokrožena območja. Namen prispevka je predstaviti namen, izhodišča in vsebine obravnave krajine v strokovnih podlagah na regionalni ravni prostorskega načrtovanja in v samem regionalnem prostorskem planu. Prispevek temelji na pregledu referenčnih gradiv in aktivnosti (priporočil za pripravo krajinske zasnove, izhodišč za Krajinsko politiko Slovenije, prenove krajinske tipologije) ter analize in predloga obravnave krajine v aktualnih strokovnih podlagah za pripravo regionalnih prostorskih planov. Prispevek poudarja pomen vključevanja krajine ter posledično njenega razvoja in ohranjanja v regionalno prostorsko načrtovanje, saj se krajini v sistemu prostorskega načrtovanja še vedno namenja premalo pozornosti, kar se kaže v nenehnem izgubljanju kakovosti in prepoznavnosti slovenskih krajin.

dr. Amna Potočnik , ddr. Matjaž Mulej

Razmislek o regionalnem napredku z umeščanjem končnega uporabnika v regionalno načrtovanje

Nedvomno lahko model viabilnega sistema, ki ga je razvil kibernetik Stafford Beer (1972), uporabimo za diagnosticiranje (dolgoročne) preživetvene sposobnosti sistema. VSM bomo aplicirali na upravljanje družbenega modela v Mestni občini Maribor in izpostavili njegove šibkosti. Model bo nadalje obravnavan z vidika vloge, ki bi jo morali uporabniki odigrati v procesu načrtovanja z vzdrževanjem identitete sistema in vrednosti preživetja posameznega prebivalca.

Spremenjeni pogled na načrtovanje in vzdrževanje socialne vključenosti omogoča nove oblike interakcij z uporabniki ter nove oblike sodelovanja med ponudniki storitev, opazovane skozi prizmo obstoječih struktur. Kako zagotavljajo storitve, kje je poudarek in kakšno vlogo imajo deležniki, odgovorni za dnevno upravljanje družbenega sistema, izpostavljamo v nadaljevanju. Predlagamo nov model, ki bo sposoben absorbirati nenehne spremembe družbenega okolja, vključno z vlogo različnih deležnikov, ki bi jih morali imeti pri podpori in spremljanju napredka.

SEKCIJA II (1. dan)

Regije in odpornost na podnebne spremembe in energetska krizo

Jože Kos Grabar, Klemen R. Bizjak, Žan Plevnik

Vsebinska in organizacijska zasnova podnebno nevtralne in trajnostne razvojne preobrazbe regionalne skupnosti občin

Prispevek obravnava podnebno nevtralno in trajnostno razvojno preobrazbo regionalne skupnosti občin oz. regije, pri čemer se osredotoča na organizacijske in vsebinske usmeritve ter predloge, kako to preobrazbo izpeljati. Po vsebinski plati se preobrazba nanaša na osrednje družbene podsisteme v regiji, zlasti na (krožno) gospodarstvo, (obnovljivo) energetiko in (trajnostni) promet, hkrati pa na povezano pripravo temeljnih izhodišč in načel, korenitih inovativnih področnih zasnov in sinergijsko učinkovitih, naprednih vzorčnih projektov. Pri uresničevanju sprejetih zastavitev se naj za pospešitev preobrazbe uporablja tudi strategija skokovitosti (ang. *leapfrogging*). Po organizacijski plati prispevek podaja predlog povezanega večinstitucionalnega pristopa z osrednjo vlogo operativnega vodstva in nadzornega sveta ter sodelovanjem zaveznikov, svetovalcev in zainteresiranih javnosti, vse ob dobro zasnovanih načinih medsebojnega komuniciranja. Poudarjen je pomen doseganja čim širšega soglasja glede ciljev in namenov preobrazbe ter zagotovitve potrebnih finančnih sredstev, tudi s pomočjo novih finančnih mehanizmov. Prispevek regionalno konceptualno nadgrajuje spoznanja in izkušnje iz izvedbe mednarodnega projekta Prihodnja mesta jugovzhodne Evrope, ki je bil v letih 2020-2022 izveden tudi ob sodelovanju partnerjev iz mesta Maribor. Sintezno so podane dobre izkušnje, primeri, priporočila in slabosti, ki so bile evidentirane tekom izvajanja tega projekta.

ddr. Ana Vovk

Prilagajanje mest na podnebne spremembe z modro-zeleno infrastrukturo in ekoremediacijo

Globalne klimatske razmere narekujejo vse več izjemnih pojavov kot so silovita neurja, vetrovi in posledično poplave, v sušnih obdobjih pa pomanjkanje vode. Največji izzivi čakajo mesta, ki so tudi že zdaj zelo na udaru zaradi pozidanih in neprepustnih površin, zaradi katerih voda ne more odtekati in se zliva na mesta, kjer je odtok možen, kar povzroča silovite poplave. V prispevku bomo razkrili priložnosti, ki jih prinašajo modro-zelene infrastrukture ter ekoremediacija in jih povezali z družbeno sprejemljivostjo. V okviru dveh projektov z Mestno občino Maribor smo od leta 2020 raziskovali rešitve, ki so cenovno dostopne, večfunkcionalne in dolgoročne. V raziskave smo vključili širšo javnost in rezultati raziskave kažejo različno naklonjenost ljudi do zelenih pristopov. V Sloveniji tovrstne rešitve počasi uvajamo, v tujini pa je modro-zelena infrastruktura ter ekoremediacija standard pri načrtovanju in vzpostavljanju urbanih območij.

Tadej Bevk, Tomaž Pipan, Maja Debevec, Mojca Golobič

Sodelovalno ustvarjanje prostorske vizije regionalnega energetskega prehoda

Številne evropske države si prizadevajo povečati rabo obnovljivih virov energije (OVE) za izpolnitev podnebnih ciljev. Podpora proizvodnji energije iz obnovljivih virov je načeloma visoka, vendar se pri uresničevanju zadanih ciljev pojavljajo ovire. Najpogosteje je izpostavljeno nasprotovanje projektom OVE zaradi »NIMBY« učinka (»ne na mojem dvorišču«), pogosto pa je tudi pomanjkanje institucionalnega sodelovanja, tako horizontalnega (medsektorsko) kot vertikalnega (država-občine). Za učinkovito uresničitev nacionalnih politik je potrebna sprememba načrtovalskega procesa, pri katerem bo raba OVE celovito obravnavna skupaj z drugimi rabami prostora. Za celostno načrtovanje OVE je primerna regionalna raven, saj omogoča upoštevanje socialno-ekonomskega in prostorskega konteksta regije, vključevanje lokalnih deležnikov ter prilagoditev postopka. Prispevek predstavlja inovativni raziskovalni pristop soustvarjanja prostorskih vizij, kjer se različne vizije deležnikov skozi voden pogajalski proces združijo v eno skupno. Pred izvedbo delavnice soustvarjanja vizij so izvedeni intervjuji s ključnimi regionalnimi deležniki, v katerih so ugotovljeni glavni pogledi na načrtovanje OVE ter razvojne prioritete regije, tako na področju OVE kot drugih dejavnosti. Za ugotavljanje javnega mnenja o teh temah je izvedena anketa s širšo javnostjo. Na delavnici deležniki z geoinformacijsko podprtim postopkom (»geodesign«) snujejo možne scenarije razvoja ter jih medsebojno usklajujejo skozi pogajanja. Namen delavnice je ustvariti čim bolj konsenzualno vizijo regije, ki na strateški ravni prostorsko določa razvojne in varstvene prioritete. Delavnica je ovrednotena z analizo izdelane vizije in z anketiranjem udeležencev. Prispevek predstavlja dve pilotni izvedbi takšnih delavnic ter preučuje uporabnost inovativnih sodelovalnih pristopov, ki omogočajo zgodnje zaznavanje konfliktov in njihovo reševanje z uporabo digitalnih orodij v regionalnem načrtovanju.

Aleš Janžovnik, Dušan Blatnik

Zmanjševanje vplivov gradnje vodnogospodarskih in hidroenergetskih objektov na naravno okolje na primeru izgradnje zadnjih treh elektrarn v verigi elektrarn na spodnji Savi

V Republiki Sloveniji je v zadnjih 30 letih le malo projektov, ki bi jih lahko označili s pridevnikom regionalni, še manj pa je takih, ki so aktivni. Kot pomemben projekt za razvoj regije in države lahko zagotovo opredelimo tudi gradnjo verige hidroelektrarn na Savi, kjer se na spodnji Savi gradnja zaključuje, na srednji pa šele začneja. Hidroelektrarne so kot obnovljivi vir energije ključne za prehod Slovenije v brezogljino družbo. Urbanizacija in industrija imata vpliv na naravno okolje in kulturno krajino. S širitvijo urbanega prostora prihaja do degradacije in spreminjanja naravnega okolja. Z umeščanjem vseh vrst stavb in objektov infrastrukture »potrebni« za nemoteno delovanje družbe in gospodarstva ter prilaganjem urbanega in sub-urbanega prostora potrebam ljudi, se nepovratno trošijo naravni viri, uničujejo naravni habitati, spreminja krajina, fragmentirajo ekosistemi in prekinjajo naravni migracijski koridorji živali, hkrati pa se z urbanizacijo spreminjajo tudi naravni procesi, kar lahko vpliva na zdravje okolja in ljudi. Podobno na okolje vplivajo tudi vodnogospodarski in hidroenergetski objekti. Z gradnjo le-teh se na celotnem območju posega namreč povsem spremenita naravno okolje in krajina, vplivi izgradnje pa se lahko kažejo tudi na celotnem vodotoku dolvodno od predvidenega posega. Članek obravnava obstoječe prakse pri urejanju zadrževalnikov tehnološke vode ter podaja primere dobre prakse na primerih izgradnje zadnjih treh elektrarn v verigi hidroelektrarn na spodnji Save. Cilj članka je na evidentiranih primerih kritično prikazati multidisciplinarni pristop pri načrtovanju in realizaciji regionalnih projektov ter orisati pozitivne učinke omenjenih projektov na Posavsko regijo.

SEKCIJA III (1. dan)

Industrija, pametna specializacija in človeški viri kot dejavniki regionalnega razvoja

dr. Damjan Kavaš

Koncept pametne regije kot temelj priprave regionalne inovacijske strategije

Namen prispevka je opredelitev koncepta pametne regije in njegova uporaba kot osnove za pripravo regionalne inovacijske strategije. Regijska inovacijska strategija (RIS) predstavlja podlago za pravočasen odziv regij na pomembne teme prihodnosti, ki jih prinašajo inovacije, digitalizacija, razvoj novih tehnologij v svetu ter trajnostna transformacija. Za uspešno spopadanje z globalnimi izzivi morajo tudi regije postajati vse bolj inovativne, saj to omogoča izboljšanje regionalne konkurenčnosti, kar vodi do izboljšanja blaginje prebivalcev, kar je cilj vseh razvitih družb. To zahteva uvedbo novih konceptov in koncept pametne regije predstavlja inovativno pristop k pripravi regionalnih inovacijskih strategij. Tako se je Ljubljanska urbana regija lotila priprave RIS z uporabo koncepta pametne regije (6 S) in jo je leta 2022 tudi sprejela. V prispevku bom predstavil koncept pametne regije (teoretične osnove, slovenske in tuje prakse), razmerje koncepta pametne regije do ostalih pristopov (npr. pametna specializacija, pametno mesto), opisal ključne globalne megatrende, ki zahtevajo uporabo celovitih pristopov k spodbujanju razvoja in opisal uporabo koncepta pametne regije pri pripravi RIS LUR. Uporabljene metode so naslednje: pregled literature, pregled strateških dokumentov, pri pripravi RIS LUR smo uporabili tudi druge kvalitativne (npr. fokusne skupine, delavnice) in kvantitativne metode (vprašalnik). Uporaba koncepta pametne regije pri pripravi RIS LUR predstavlja novost tudi v mednarodnem okvirju, zato je predstavitev koncepta in njegova uporaba izviren prispevek na področju spodbujanja inovativnosti na regionalni ravni.

dr. Simona Šarotar Žižek in Robert Škert

Mentoring and peer mentoring as tools to improve inter-generational cooperation in organizations

Mentoring and reverse mentoring are clearly forms of knowledge transfer between employees, which together represent an effective and efficient exchange of knowledge within organizations. It is important, of course, that they are thoughtfully planned and accepted by employees. The purpose of our paper is to provide an example of a mentoring and reverse mentoring program for a company operating at the regional level. We also made innovative suggestions to motivate employees to participate in the programs. We have designed the mentoring and reverse mentoring programs, as well as the employee incentive templates, in a manner that can be applied in a wide range of organizations with appropriate adaptations and modifications. We used qualitative research methods such as descriptive, explicative, and comparative methods to review the theoretical findings, and analytical and comparative methods to develop the program and suggestions to motivate employees. The paper concludes that successful knowledge sharing in organizations requires comprehensive planning and the involvement of employees in the design of activities. It is also necessary to present knowledge-sharing activities to employees in an appropriate way to optimize their implementation and achieve the desired results for both the employees and the organization. In this context, employees must be motivated and encouraged to be actively involved in the design and implementation of knowledge exchange programs in their organizations at all levels, i.e., at regional, national, and global levels.

Boris Pukšič

Internacionalizacija mikro, malih in srednje velikih podjetij na primeru poslovne cone v Innsbrucku v Avstriji in poslovne cone Tezno v Mariboru

Namen naše raziskave je ugotoviti, katere so dobre prakse internacionalizacije mikro, malih in srednje velikih podjetij. Namen raziskave je tudi ugotoviti ali se upravljane poslovne cone v Innsbrucku v Avstriji in Teznem v Mariboru ukvarjajo z internacionalizacijo podjetij in na kakšen način. Analizirali smo prispevke, objavljen med letoma 2014 in 2023, kar predstavlja časovno obdobje po finančno-gospodarski krizi, ki se je leta 2008 razvila v ZDA in v spiralo zajela celoten svet. Izvedli smo analizo vsebine na podlagi matrike z 11 spremenljivkami: avtorji, znanstvena revija, leto, tema, raziskovalna vprašanja, teoretični okvir, metodologija, država, merila uspešnosti, ukrepi uspešnosti in glavni rezultati. Analiza vsebine je bila dopolnjena z induktivno tematsko analizo (Attride-Stirling, 2001), ki se na splošno uporablja za opredelitev ključnih vprašanj, obravnavanih v literaturi, in skupinske prispevke v skladu z determinantami in ukrepi uspešnosti. V skladu z Jones et. al. (2011) smo izvedli opisno analizo, ki temelji na vsebinski analizi in našem razumevanju člankov. Z intervjujem smo ugotavljali ali se upravljane poslovne cone v Innsbrucku v Avstriji in Teznem v Mariboru sistematično ukvarjajo z internacionalizacijo njihovih podjetij in na kakšen način.

Na podlagi analize člankov so bile ugotovljene dobre prakse internacionalizacije mikro, malih in srednje velikih podjetij. Prav tako smo ugotovili ali se upravljane poslovne cone v Innsbrucku v Avstriji in Teznem v Mariboru ukvarjajo z internacionalizacijo podjetij in na kakšen način.

V raziskavi primerjalno ugotavljamo razlike in podobnosti med uveljavljenima modeloma internacionalizacije podjetij v Avstriji in Sloveniji, ki jih prikazujemo na primeru poslovne cone Tezno in poslovne cone Innsbruck.

mag. Božidar Pučnik

Transformacija kovinsko-predelovalne industrije v Podravju

Namen:

Izdelana je bila primerjalna ekonomska analiza sektorjev C, G, M in H po standardni klasifikaciji dejavnosti v Podravju, v primerjavi s Slovenijo, v določenih primerih tudi z EU. Namen je bil poiskati sektorje za proaktivno in ciljno nagovarjanje investitorjev, da investicijo izvedejo v Podravski regiji.

Pri tem smo izvedli naslednje analize:

- dodane vrednosti na zaposlenega na SKD črko in štiri številke natančno v Podravju in primerjali s slovenskim povprečjem.
- relativne koncentracije delovne sile na SKD črko in dve oz. tri številke natančno,
- relativne konkurenčnosti sektorjev v Podravski regiji v primerjavi s Slovenijo ter EU v primeru izvoza na trge EU ter na konkurenčnosti za izvoz na trge izven EU.

Ugotovitve:

Identificirali smo 22 sektorjev, v katere je v Podravje smiselno proaktivno privabljati investitorje. Ključen identificiran sektor C25 - proizvodnja kovinskih izdelkov, razen strojev in naprav (33.227 EUR), v katerem je bilo leta 2020 zaposlenih 8.358 delavcev, ustvarjal pa je bistveno nižjo dodano vrednost na zaposlenega, kot je bilo povprečje v Podravju oz. v Sloveniji.

S pomočjo privabljanja investitorjev, ki proizvajajo končne produkte v sektorju C28 - proizvodnja drugih strojev in naprav (47.214 EUR dodane vrednosti na zaposlenega v Podravju) bi lahko delno prestrukturirali gospodarstvo. Še posebej, če bi investitorji bili proizvajalci končnih produktov v sektorju. Sektorja zaposlujeta delovno silo s primerljivimi znanji in veščinami. V EU tovrstne delovne sile primanjkuje, kar predstavlja tudi nevarnost za selitev le-te.

Izvirnost: tovrstnih podrobnih analiz na ravni regij v Sloveniji še ni bilo.

SEKCIJA I (2. dan)

Promet in trajnostni regionalni razvoj

dr. Janez Nared

Prometni koridorji in vozlišča kot podlaga policentričnemu razvoju Slovenije

V prispevku postavljamo v ospredje celotno načrtovanje ob prometnih koridorjih v Sloveniji in opredeljujemo območja, ki jih je z vidika njihove opremljenosti s storitvami, potreb po dodatnem urbanem razvoju in učinkovitosti javnega prometa smiselno razvijati kot pomembna prometna, storitvena, poselitvena območja z visoko kakovostjo bivalnega okolja. Vozlišča (1000 metrska območja ob (železniških) postajah) smo določili na podlagi zadovoljive oskrbe z javnim potniškim prometom (23 parov voženj ali več), opremljenosti s storitvami splošnega pomena (raven medobčinskega središča ali več), števila delovnih mest in dnevnih migrantov, pozitivne demografske projekcije ter lege primarno ob železniški postaji. Glede na izpolnjevanje gornjih meril smo vozlišča opredelili kot primarna ali sekundarna. Nato smo območja z ustreznimi povezavami javnega potniškega prometa opredelili kot koridorje. Primarni koridorji so železniški koridorji z dovolj veliko pogostostjo voženj, sekundarni pa avtobusni koridorji z dovolj veliko pogostostjo voženj ter preostali železniški koridorji. Nadalje predstavljamo izhodišča za oblikovanje tako opredeljenih vozlišč kot gradnikov policentričnega sistema poselitve ter možne rešitve za območja, ki nimajo ustrezne pokritosti z javnim potniškim prometom in storitvami. Dobljeni rezultati so lahko v pomoč odločevalcem pri preudarnejšem načrtovanju, ki bi zgoščalo poselitev na območjih z boljšo dostopnostjo do javnega potniškega prometa in območjih z dobro oskrbo s storitvami in delovnimi mesti.

Mateja Krampač, Uroš Rozman

Regijski mobilnostni center

Regijski mobilnostni centri so v zahodni in severni Evropi pomembna podpora razvoju trajnostne mobilnosti v regijah. V Sloveniji pa smo do leta 2022 poznali zgolj mestne mobilnostne centre, s pomočjo sredstev Norveškega mehanizma pa se v 6 razvojnih regijah preizkuša vpeljava tovrstnih centrov tudi na regionalni ravni, naloge pa izvajajo regionalne razvojne agencije. Na podlagi pilotov ter analize dobre prakse v tujini (Mobilito v Bischofshofnu v regiji Pongau) bomo predstavili ključne podporne aktivnosti, ki bi jih tovrstni centri morali opravljati v bodoče.

Praksa kaže, da je načrtovanje mobilnosti na regionalni ravni centralizirano iz Ljubljane izredno zahteven proces, saj se zazna manko poznavanja lokalnih posebnosti, na drugi strani pa občine same težko načrtujejo in razmišljajo širše od svojih pristojnosti. Regijski centri mobilnosti bi na področju podpore mobilnosti tako zapolnili vrzel pokrajin in postali vez načrtovanja med ministrstvi in občinami. Njihove naloge bi tako lahko na podlagi pilotov zajemale pomoč pri načrtovanju Tedna mobilnosti v občinah in med občinami, svetovanje pri načrtovanju infrastrukture za pešce in kolesarje, pomoč pri usklajevanju in umestitvi državnih kolesarskih povezav (daljinskih, glavnih in regionalnih), načrtovanje primestnih železnic in mobilnostnih vozlišč, vzpostavitev P+R in splošna promocija mobilnosti med prebivalstvom in potencialnimi uporabniki.

Predstavljene ugotovitve in usmeritve bodo predstavljale pomembno vlogo tudi pri izvajanju centrov v prihodnje, saj je v letu 2024 predvidena vzpostavitev regijskih centrov mobilnosti v vseh 12 regijah v Sloveniji.

Milan Zdravko Kovač, Peter Kerševan

Ljubljansko železniško vozlišče in Potniški center Ljubljana

V Sloveniji smo že leta 2017 z Zakonom o urejanju prostora (Uradni list, št. 61/17; ZUreP-2) uvedli regionalno prostorsko načrtovanje kot strateško, v letu 2023 pa smo v državi začeli proces priprave prve generacije regionalnih prostorskih planov (RPP). Poudarek je na povezovanju prostorskega načrtovanja z razvojnim načrtovanjem na regionalni ravni, saj mora biti cilj in namen procesa trajnostni razvoj in celovit pristop k urejanju prostora.

Strateško prostorsko načrtovanje se razlikuje od izvedbenega prostorskega načrtovanja. Ob povezovanju različnih vidikov želimo optimizirati celovit pristop na območju razvojne regije, da se doseže skladen, uravnotežen in racionalen razvoj. Podpiramo participativni pristop, s katerim razvojne izzive, s katerimi se soočajo država in občine, lažje rešimo v sodelovanju in dogovarjanju, t.j. v partnerskem odnosu med administrativnimi ravni na območju razvojne regije. Zato pri pripravi RPP želimo aktivnejšo vlogo resorjev, občin in drugih deležnikov ter enakovreden dialog.

Razvojne regije morajo pripraviti in sprejeti RPP do konca leta 2026. Sprejeti RPP bodo v pomoč pri pripravi regionalnih razvojnih programov za naslednje programsko obdobje. Ker želimo primerljive RPP, izdelane na enak, primerljiv način na podlagi enotne uporabe ustreznih razpoložljivih podatkov, bo proces prve generacije RPP potekal v vseh regijah v državi sočasno in na enoten način.

mag. Borut Jurišič

Demografija in migracijski trendi

V Podravju beležimo negativni naravni prirast prebivalstva, kljub vsemu pa število prebivalstva narašča zaradi pozitivnega selitvenega prirasta. Ob tem je treba poudariti, da je relativno močno tudi odseljevanje, zaradi česar prihaja do sprememb sestave prebivalstva. Zaradi tega se večja potreba po podpori inkluzije različnih skupin prebivalstva v lokalnih skupnostih. Prispevek je namenjen razumevanju trendov spremembe sestave prebivalstva in izzivov, ki jih tovrstna sprememba prinaša.

Opravljena je bila analiza statističnih podatkov, kjer se primerja sestava prebivalstva Podravja glede na starostne skupine in državljanstvo ter število prebivalcev s prvim prebivališčem v tujini med leti 2013 in 2022 tako v posameznih občinah kot na nivoju regije.

Analiza je pokazala, da največje skupine priseljencev še vedno izvirajo iz območja nekdanje Jugoslavije in sicer največ iz Bosne in Hercegovine, nato Kosova, Srbije, Severne Makedonije in Hrvaške, sledita pa jim Ruska federacija in Bolgarija. Prav tako je največji delež tujih državljanov v starostnih skupinah delovno aktivnega prebivalstva, največ v skupini 25-29 let (15,38 %).

Ob tem je pomemben podatek tudi, da je 9 % predšolskih in 7 % šoloobveznih otrok prav tako iz tujine. Med osebami starejšimi od 65 let pa odstotek tujih državljanov pade pod 3 %.

Za kakovostno integracijo priseljenih oseb je tako ključna jezikovna podpora (pridobivanje znanja slovenskega jezika), kar zaradi različnosti jezika predstavlja problem zlasti priseljencem iz albansko govorečega področja, ki predstavljajo drugo največjo skupino priseljencev, glede na državo izvora. Smiselna je uvedba pomočnikov za albanski jezik na osnovnih šolah z večjo koncentracijo šoloobveznih otrok iz albansko govorečega okolja.

Uroš Rozman

Plovnost na reki Dravi

Reka Drava v Sloveniji je bila do izgradnje hidroelektrarn znana kot plovna reka, saj so po njej spravljali les in druge dobrine vse do izliva reke v Donavo. V zadnjih desetletjih pa je reka plovno predvsem nerazvita, kar je posledica slabe obvodne infrastrukture ter pomanjkanja zakonodajnih podlag v smislu uredb in odlokov o opredelitev režimov plovbe. Privabljanje investitorjev za razvoj plovne infrastrukture je na zakonodajno neurejenih delih plovnih rek izredno zahtevno. Edini odsek reke Drave, ki ima urejen plovni režim je Ptujsko jezero. Z željo po ureditvi stanja so bile v preteklih letih pripravljene strokovne podlage s strani pristojnih ministrstev kot tudi občin ob reki Dravi, ki predstavljajo različne poglede na razvoj plovbe. Ministrstvo za naravne vire in prostor, ki je pristojno za pripravo uredb, pripravlja strokovne podlage zgolj na podlagi analize možnih vplivov motornih plovil na naravno okolje na način, da zbira mnenja soglasodajalcev. Izkušnje iz primerov na reki Dravi kažejo, da tovrstni pristop ni dovolj, saj je potrebno analizirati tudi možen razvoj infrastrukture ob reki in namene plovbe. S tovrstnimi strokovnimi podlagami lahko ugotovimo, kakšne omejitve bodo še sprejemljive za tržno naravnan razvoj plovnosti in ob tem ne bodo imele bistvenega vpliva na naravo. Ob tem pa je pomembno vzpostavljati pogoje tudi za prehode hidroelektrarn, saj tako rekam ponovno vrnemo zvezno plovnost, ki so jo imele v preteklosti. Na podlagi dobrih praks iz tujine ter izkušenj iz urejanja plovnih režimov na reki Dravi bomo predstavili možne rešitve za nastalo situacijo, ki bo lahko podlaga za reševanje plovnih režimov tudi na drugih rekah v Sloveniji.

dr. Amra Fetahović

An empirical study of the socioeconomic characteristics of carless households in BiH – Is owning a car in BiH luxury or necessity?

Many academics agree that car ownership helps reduce social disparities by increasing access to job opportunities, schools, and healthcare facilities, particularly for individuals living in underdeveloped areas. However, increased car ownership has negative consequences, particularly in cities, such as increased traffic congestion, pollution, noise, and car accidents. In Bosnia and Herzegovina, limited information exists about carless households, such as their proportion in total households, composition, household size, socioeconomic factors, and features of the municipalities in which they primarily reside.

Using the most recent Household Budget Survey data, this article gives a deeper understanding of carless households in Bosnia and Herzegovina by comparing the socioeconomic features of both car-owning and carless households. It also provides a comparison of municipalities with high and low population densities. In addition, the study uses an administrative database to examine the key characteristics of the cars that the physical entity owns across the municipalities. Because carless households constitute a significant proportion of the total population and the majority of them face numerous disadvantages in terms of access to basic services, they should be considered as a distinct group when analysing and developing sustainable urban policies and social inclusion policies.

SEKCIJA II (2. dan)

Mobilnost in različne skupine uporabnikov

Uroš Kramar, Tina Cvahte Ojsteršek

Does having a sustainable urban mobility plan have a positive effect on municipalities overall traffic safety?

Sustainable mobility has been at the forefront of regional and urban development in the past decade. In Europe and, consequently, in Slovenia, Sustainable urban mobility plans (SUMP) have been the predominant way of ensuring sustainable mobility is approached strategically and integrally. SUMP are widespread, as data from the Slovenian Ministry of the Environment, Climate, and Energy show that 90 out of the 212 Slovenian municipalities have a valid SUMP.

Traffic safety is critical to sustainable mobility as it affects the health and well-being of residents, the environment, and economic growth. Consequently, traffic safety should be included in strategic documents such as SUMP to create a safer, more efficient, and sustainable transport system.

The paper will examine the action plans in the SUMP of Slovenian municipalities and extract safety-related measures to analyse the relationship between SUMP and traffic safety in Slovenian municipalities with valid SUMP. Moreover, an analysis of the statistics of traffic safety for the chosen municipalities will be done to compare the overall traffic safety before and after the introduction of SUMP and to compare the municipalities with a valid SUMP to those without one.

The main driver of the research will be to find whether municipalities with a valid SUMP have better rates of traffic safety overall than those without one and whether the implementation of SUMP positively affects traffic safety in a municipality.

Sergej Hiti, Klemen Milovanović, Janja Solomun, dr. Bernarda Bevc Šekoranja, Matej Gojčič

Mreža P+R zbirnih središč LUR – zgodba o uspehu?

V prispevku bo predstavljen projekt »MREŽA P+R ZBIRNIH SREDIŠČ LUR« od izdelave študije do dejanske izvedbe. Težišče naloge bo evalvacija vzpostavitve ter uspešnosti načrtovanja in izvedbe sistema mreže Parkiraj in se pelji (P+R) v Ljubljanski urbani regiji (LUR) v časovnem okvirju približno 10 let od končane izvedbe načrtovanih ureditev. V prispevku bomo obravnavali ključne aktivnosti projekta, ki so obsegale določitev skupin središč, metodologijo študije izvedljivosti, analize stroškov in koristi sistema ter študijo lokacij središč in faznost gradnje sistema P+R.

Rešitve so temeljile na podlagi verificiranega prometnega modela, ki je bil razvit za potrebe strateške naloge »Strokovne podlage urejanja javnega prometa v regiji«. Za določitev nabora lokacij P+R so bile preverjene izhodiščne makrolokacije in predlogi s strani občin in upravljavcev JPP, zato bomo v sodelovanju z RRA in občinami izvedli analizo uspešnosti izvedbe projekta in njegove učinke na javni promet v regiji.

Na podlagi analize izvedenega stanja na posameznih lokacijah, za katere je bila izdelana tudi projektna dokumentacija (IDZ, IDP in DIIP), bo na podlagi terenskih ogledov v poprečnem delovnem dnevu ter na podlagi podatkov, pridobljenih s strani občin oziroma upravljavcev, ocenjena zasedenost ter s tem uspešnost posameznih lokacij P+R. Na podlagi omenjenih analiz bo v nadaljevanju pripravljena ocena stanja ter podan kritični komentar uspešnosti projekta po lokacijah skladno z zastavljenimi cilji projekta. V zaključku bo na podlagi ugotovitev podana usmeritev za nadaljnje korake in razvoj prostorskih in prometnih ureditev, ki bi pripomogle k vzpostavitvi visokokakovostnega sistema JPP in spodbujale njegovo uporabo ter čim bolj učinkovito prispevale k spremembi potovalnih navad.

dr. Naja Marot, dr. Dejan Cigale, dr. Barbara Lampič, Lea Rebernik, Jana Sitar, Nina Stubičar

Prostorska razporeditev rekreacijske infrastrukture v Sloveniji ter njena prostočasna in turistična vloga

Zadnja tri desetletja zaznamuje hiter razvoj informacijsko-komunikacijske tehnologije, ki je spremenila delovne procese, prostočasno dejavnost ljudi in hkrati tudi rabo prostora v rekreacijske namene. Na stanje, vrsto in dostopnost rekreacijske infrastrukture, je zaradi družbenopolitičnih sprememb v Sloveniji dodatno vplival tranzicijski proces, ki je vplival na razmerje med javnim in zasebnim ter na upravljavsko prakso rekreacije. Vse od Jeršičevih študij ob koncu 20. st. kljub spremembam dostopnosti in rekreacijskih navad Slovencev ni bilo sistematičnega raziskovanja prostorskih vidikov rekreacijske infrastrukture. Spremenila se je priljubljenost posameznih tipov rekreacije, pojavili so se novi, vmes se je zgodila tudi pandemija. Vsi ti vidiki rekreacije so bili do sedaj v raziskavah le parcialno naslovljeni, zaradi česar je glavni namen projekta »Prostorsko upravljanje in stanje rekreacijske infrastrukture ter rekreacijske navade v kontekstu družbenih sprememb v zadnjih treh desetletjih« zapolniti vrzel na področju preučevanja rekreacije v zadnjih 30 letih in poskrbeti za sistematično in interdisciplinarno obravnavo rekreacije, vključujoč rekreacijske navade, infrastrukturo ter njeno upravljanje in prostorsko načrtovanje. V tem prispevku bomo predstavili dosedanje izsledke dela, ki se navezujejo na pripravo tipologije in evidence rekreacijske infrastrukture za celotno Slovenijo. Pri pripravi evidence smo izhajali iz obstoječih virov, kot so razvid rekreacijske infrastrukture, javno dostopni digitalni sloji posamezne infrastrukture, npr. planinskih poti in drugi. V sklepu predstavitve bomo predstavili do sedaj identificirane izzive prostorske analize rekreacijske infrastrukture in predvidene nadaljnje korake v projektu.

mag. Jožica Lazar, Diana Golob Mrak, Andreja Trojar Lapanja, Maja Šinigoj

Regionalna pot do kolesarske mreže

"Goriška regija je v letu 2013 preko Mrežne regionalne razvojne agencije – ICRA d.o.o. Idrija s sodelovanjem vseh občin v regiji ter DRSI pristopila k pripravi projekta »Vzpostavitev povezanega kolesarskega omrežja Goriške regije«.

Glede na odsotnost upravno-administrativnega pokrajinskega nivoja, je bil za doseg želenega rezultata predpogoj trdno regionalno partnerstvo, kvalitetna koordinacija, redno sodelovanje z deležniki na državni ravni, zagotovljena finančna sredstva in stalna strokovna podpora. Zahtevnemu regionalnemu procesu, je bila osnova strokovna podlaga, ki jo je izdelalo podjetje LOCUS d.o.o.

Po 10 letih od pričetka projekta je čas za vrednotenje rezultatov ter učenje iz procesa izvajanja. V prispevku bomo prikazali, v kolikšni meri je bil projekt realiziran in kateri so drugi rezultati, ki so ob tem nastali. Ovrednoten bo proces umeščanja od ideje do realizacije, pomen zgodnjega prepoznavanja potreb in priložnosti, strateškega pristopa k vodenju, načrtovanja virov, zagotovitve strokovne podpore ter vključevanja in informiranja deležnikov. Vprašali se bomo, katere pogoje je bilo potrebno zagotoviti za nepretrgano izvajanje aktivnosti v času izvajanja projekta, ki so bile dobre prakse, kaj je šlo narobe in kaj bi lahko izboljšali.

Sporočilo prispevka poudarja pomen kontinuiranega, odprtega in strokovno podprtega procesa regionalnega prostorskega načrtovanja, ki kljub vsem pastem in izzivom daje boljše rezultate kot lokalno reševanje."

Jani Demšar

Podatkovni model kot podpora za mobilnost različno oviranim osebam

Podatkovni model dostopnosti zunanjega javnega prostora je strukturirana predstavitev informacij o fizični in funkcionalni dostopnosti prostorov, objektov in storitev in je namenjen prostorskim načrtovalcem na izvedbeni ravni ter načrtovalcem lokalnih politik prostora. Namenjena je tudi končnemu uporabniku (različno oviranim osebam) v obliki uporabe podatkov na različnih mobilnih ali spletnih platformah za mobilnost in orientacijo v prostoru.

Podatke za podatkovni model smo zbirali s pisarniškim zajemom v GIS okolju in zajetost le teh preverjali na terenu. Po zajemu smo podatke topološko uredili in pretočili v bazo podatkov za nadaljnjo uporabo. Na terenu so pravilnost pisarniškega zajema preverjali predstavniki različnih invalidskih organizacij in v podatkovni del z opisi, prispevali svoje izkušnje in znanje o mobilnosti v prostoru.

Problem, ki ga naslavljamo, je izgradnja podatkovnega modela za multimodalno mobilnost v prostoru, ki omogoča učinkovito in pravilno predstavitev informacij o dostopnosti zunanjega fizičnega prostora in mobilnosti invalidnih oseb v njem. V okviru tega problema smo izvedli zajem podatkov s pisarniškim orodjem v GIS okolju. Zajete podatke smo nato preverili na terenu, da smo zagotovili njihovo točnost in pravilnost. Med terenskim preverjanjem smo sodelovali s predstavniki različnih invalidskih organizacij, ki so participirali svoje izkušnje in znanje o mobilnosti v prostoru.

Cilj našega dela je bil ustvariti kakovostno podatkovno bazo, ki omogoča natančno predstavitev dostopnosti objektov, infrastrukture in prostora za invalidne osebe. S tem želimo izboljšati njihovo mobilnost ter zagotoviti enake možnosti in enakopravno participacijo v družbi. Naš podatkovni model omogoča uporabo informacij o dostopnosti in mobilnosti v prostoru za različne namene, kot so načrtovanje mestnih infrastruktur, prevozne politike, turizem, arhitektura in druge dejavnosti, ki se ukvarjajo z mobilnostjo in dostopnostjo. Zato smo združili pisarniški zajem podatkov v GIS okolju, terensko preverjanje in sodelovanje z invalidskimi organizacijami, da bi zagotovili celovite in uporabne podatke za naš podatkovni model.

Ugotovili smo, da je enotni podatkovni model zelo dobra podpora pri načrtovanju na lokalni ravni pri izdelavi podrobnih izvedbenih načrtih, zazidalnih načrtih ali načrtih prenov. Model služi kot strokovna podlaga načrtovalcem s podatki slojev ovir, dostopnosti in drugih značilnosti prostora. Prispevek izdelave modela je enotni sloj za celotno državo. Možna je uporaba in implementacija v lokalna GIS okolij občin.

Regionalna razvojna agencija Podravje - Maribor

Pobreška cesta 20, 2000 Maribor, Slovenija

<http://www.rra-podravje.si>

Društvo urbanistov in prostorskih planerjev Slovenije

The Town and Spatial Planning Association of
Slovenia

Karlovška 3, 1000 Ljubljana, Slovenija

drustvo.dupps1@gmail.com

<http://www.dupps.si>

